

3. Oversættelse fra Latin til Dansk (Examen efter Adg. 1. Juli 1872):

Si consideret aliquis universam mundi administrationem, intelliget profecto, quam vera sit sententia Stoicorum, qui aiunt, nostri causa mundum esse constructum. Omnia enim, quibus constat quæque generat ex se mundus, ad utilitatem hominis accommodata sunt. Homo igne utitur ad calefaciendum et lucendum, ad coquendos cibos ferrumque fabricandum; utitur fontibus ad potum et ad lavaera, fluminibus ad agros irrigandos terminandasque regiones; utitur terra ad percipiendam fructuum varietatem, collibus ad vineta, planis ad segetem; utitur mari non solum ad commercia, verum etiam ad ubertatem omnis generis piscium. Quod si his elementis utitur, quibus est proximus, non est dubium, quin et cælo utatur, quoniam et cælestium rerum officia ad fertilitatem terræ, ex qua vivimus, temperata sunt. Sol irrequietis¹ cursibus orbes annuos conficit et aut oriens diem promit ad laborem aut occidens noctem terræ inducit ad requiem et tum abscessu longius ad meridiem tum accessu propius ad septentrionem hiemis et æstatis vicissitudines facit, ut et hibernis humoribus terra pingvescat et æstivis caloribus fruges mitescant. Luna quoque, nocturni temporis gubernatrix, amissi ac recepti luminis vicibus menstrua spatia moderatur et cæcas tenebris noctes fulgore claritatis suæ illustrat, ut opera humana sine labore ac molestia confici possint. Astra etiam cetera vel ortu vel occasu suo certis stationibus opportunitates temporum subministrant. Quin et mutas animantes in usum hominis a deo factas intelligimus, partim ad cibos partim ad vestitum partim ad operum auxilia. Sed Academici contra Stoicos disserentes solent querere, cur, si deus omnia hominum causa fecerit, etiam multa contraria et inimica et pestifera nobis reperiantur quum in mari tum in terra. Quibus breviter responderi potest in hunc modum: Proposuit deus homini et bona et mala, quia sapientiam ei dedit, quæ tota fere in discernendis malis ac bonis sita est. Neque enim potest quisquam eligere meliora et scire, quid bonum sit, nisi sciat idem reiicere ac vitare, quæ mala sunt. Invicem sibi connexa sunt, ut sublato alterutro utrumque tolli sit necesse.

¹ Irrequietus, rastløs.

V. Priskonkurrencer.

Til Besvarelse af de for Aaret 1877—78 af Universitetet udsatte 11 Prisopgaver*) indkom i Aaret 1878—79 5 Afhandlinger, nemlig to theologiske, 2 retsvidenskabelige og 1 filosofisk. Af disse fandtes begge de retsvidenskabelige værdige til Prisen. Den ene af de theologiske Afhandlinger tilkjendtes der et hæderligt Akcessit. Forfatterne fandtes at være

af de to prisbelønnede Afhandlinger:

Cand. juris C. J. Üssing og

Cand. med. & chir. K. Pontoppidan;

af den Akcessit tilkjendte Afhandling:

Stud. theol. C. E. Fløystrup.

Vedkommende Censurers Bedømmelse af de indleverede Afhandlinger lyde saaledes:

I. De theologiske Afhandlinger. Som Besvarelse af den for Aaret 1877—78 udsatte theologiske Prisopgave: »En dogmatisk og historisk Undersøgelse af Lærefrihedens Ret og Grænser i den protestantiske Kirke« indkom to Afhandlinger.

Den ene med Motto: »In necessariis unitas, in non necessariis libertas, in utrisque caritas«, bærer Vidnesbyrd om Flid og udholdende Arbejde samt Lyst til theologisk Undersøgelse; men Forfatterens Evner have ikke svaret til hans gode Villie. Det synes, at han besidder en temmelig udbredt Læsning; men Valget af den overvættede rige Literatur, han anfører, røber Mangel paa Kritik, idet mange af de anførte Skrifter slet ikke kunne siges at vedkomme den foreliggende Op-

*) Univ. Aarb 1877—78 S. 426—27.

gave. Den samme Mangel paa Kritik kommer frem i selve Afhandlingen, der breder sig ud over alle Grænser, som om det var Forfatterens Opgave at drage alle mulige Spørgsmaal, der kunde sættes i nogen som helst Forbindelse med det foreliggende, ind under sin Betragtning, saa at han endog kommer ind paa saa fjærent liggende Problemer som Pressefrihed, almindelig Ytringsfrihed o. s. v.

Behandlingen af alle disse Spørgsmaal vidner om, at Forfatteren ikke har magtet det Stof, han har samlet; thi det er i Regelen ikke en virkelig Undersøgelse af Sagen, han har at byde, men ordrige Bemærkninger for og imod uden egentlig indre Sammenhæng; de Resultater, han derefter opstiller, kunne derfor ikke siges at være virkelige Konklusioner af forudgaaende Præmisses.

Afhandlingen skulde efter Forfatterens Plan være faldet i to Hoveddele, en dogmatisk og en historisk Undersøgelse; men den sidste af disse to Dele indskrænker sig til en Indholdsangivelse; kun den første Del er blevet færdig; den er ganske vist blevet meget omfangsrig; men dette skyldes dels den allerede fremhævede Bredde i Anlæg og Udførelse, dels den store Plads, som optages af en uheldig Efterligning af Luthers 95 Theses.

Om Afhandlingen som Helhed betragtet maa det ikke blot siges, at den ikke har løst Opgaven, men der maa endog opkastes Tvivl om, hvorvidt Forfatteren overhovedet har forstaaet denne rigtigt, og i hvert Fald har han ikke givet noget saadant Bidrag til dens Løsning, at vi kunne tilkjende ham nogen akademisk Prisbelønning.

Den anden Afhandling med Motto: »Versteht sich, dass wir diess nur an der Hand der Schrift versuchen; denn eine bloss logische Entwicklung aus dem Grundprincip reicht nach protestantischen Grundsätzen nicht zur Beweisführung hin«, (G. Thomasius), røber baade Dygtighed og Kundskab.

Forfatteren viser en Belæsthed i den nyere theologiske Literatur, som ikke er almindelig, og som fortjener at paaskjønes. Stoffet er ordnet nogenlunde klart og overskueligt, medens det dog maa fastholdes, at den Disposition, som Forfatteren har fulgt, ikke er heldig, idet ogsaa han har delt Afhandlingen i to Dele, en dogmatisk og en historisk, i Stedet for at sammenarbejde disse til Enhed. Den sidste Del, den historiske, som vilde have kunnet afgive gode Støttestrukturer for Betragtningen i første Del, naar den var blevet indarbejdet i denne, kommer ved den fulgte Ordning til at staa som et Anhang til første Del, et Anhang, der paa adskillige Steder endog maa karakteriseres som overflødig, paa Grund af, at der er medtaget meget Stof, som hellere maatte have været udeladt.

Ellers kan det ganske vist siges, at Afhandlingen slaar ind paa det rette Spor og bærer Vidnesbyrd om sund theologisk Opfattelse og god Dømmekraft; men man maatte gjenemgaaende ønske en større Skarphed i Undersøgelsen og en klarere Afgrænsning af Problemerne; Hovedspørgsmaalet holdes i for stor Almindelighed og i en vis svævende Ubestemthed, det føres ikke tilstrækkelig ind i de konkrete Vanskeligheder, og Fremstillingen er i det hele noget bred og vidt svævende, hvilket ikke blot viser sig i den afsluttende historiske Del, men ogsaa i den dogmatiske Del, f. Ex. ved Optagelsen af det hele Afsnit om det almindelige Præstedømme og det kirkelige Embede.

Paa Grund af disse Mangler kunne vi ikke tilkjende Afhandlingen den udsatte Pris, men anse den for værdig til et hæderligt Akcessit.

Kjøbenhavn, den 18de Marts 1879.

C. Hermansen. C. Henrik Scharling. P. Madsen. V. Styhr. Fr. Nielsen.

II. De retsvidenskabelige Afhandlinger. Til Besvarelse af den i 1877 udsatte Prisopgave: »Der ønskes en Udvikling af den ufuldstændige Tilregneligheds Væsen samt dens Behandling i nyere Straffelove, særlig i nordisk Ret«, er der til Fakultetet indkommet 2 Afhandlinger.

Den ene Afhandling, som har til Motto: »Quod est, eo decet uti, et, quidquid agas, agere pro viribus. Cicero, Cato major, Cap. IX«, har optaget og med sikker, systematisk Sans gennemført Undersøgelsen i et Omfang, i hvilket den efter rigtig retlig Bestemmelse af Begrebet ufuldstændig Tilregnelighed kan, om end ikke nødvendig bør tages. Ved den kritiske Drøftelse har Forfatteren paa anerkjendelsesværdig Maade paavist det utilfredsstillende i mange af de Sætninger

med Hensyn til Grænsen mellem Tilregnelighed og Utilregnelighed og Straffens Udmaaling, som gængse Straffetheorier og mange Love opstille. Det Standpunkt, Forfatteren begrunder som sit, har ubestridelige Fortrin og lukker ikke Døren for en Forstaaelse med Lægevidenskaben og Fængselsvidenskaben. Forfatteren turde dog herved have taget Straffens Begreb altfor snøvert, naar han gjør Afskrækelse til dens eneste psykologiske Væsenmærke, og i Forbindelse hermed staar en Tendens til at generalisere i Strafanvendelsen i Retninger, hvor en fyldigere psykologisk Opfattelse af Straffen vilde føre til at individualisere. Den Belæring, der i denne Henseende kan hentes fra Fængselsvidenskaben, har Forfatteren ikke paaagtet. Paa det kun til Dels rigtige Grundlag kunde en helt tilfredsstillende Løsning ikke vindes, og de Korrektiver, Forfatteren indfører af Hensyn, der ligge uden for Straffen, kunne ikke altid afbøde mislige Konsekvenser. Imidlertid maa Forfatteren erkjendes at være gaaet ikke blot i en selvstændig, men ogsaa i en i det væsentlige rigtig Retning med Hensyn til Besvarelsen af de ved Opgaven rejste Spørgsmaal, der endnu langt fra i det hele have faaet et sikkert videnskabeligt Grundlag, og i Gjennemførelsen af sit Standpunkt viser Forfatteren baade virkelig Modenhed og stræng Konsekvens. Ikke mindre Anerkjendelse fortjener den Omhu, hvormed det positive og faktiske Stof er samlet, og det ikke blot fra Retsvidenskaben, men ogsaa fra Lægevidenskaben, med hvis Undersøgelser om herhen hørende Spørgsmaal Forfatteren i stor Udstrækning har gjort sig bekendt.

Den anden Afhandling med Motto: »Scientia multiplex, veritas una«, angiver som sin Hensigt at belyse det stillede Spørgsmaal fra et lægevidenskabeligt Standpunkt. Det har været en naturlig Følge heraf, at den største og omhyggeligst udførte Del af Afhandlingen beskæftiger sig med den ufuldstændige Tilregneligheds Anvendelse paa de sygelige Sindstilstandes Omraade. Fra et systematisk, retsvidenskabeligt Standpunkt er dette en Ufuldstændighed ved Afhandlingen; men herimod ovejer det paa den anden Side, at Behandlingen af denne fortrinsvis drøftede Del af Spørgsmaalet er blevet i høj Grad omhyggelig og udtømmende. Kan det end ikke sjælden spores, at Forfatteren ikke er Jurist, fortjener det dog Anerkjendelse, at han i saa stort Omfang, som Tilfældet er, har tilegnet sig de juridiske Forudsætninger for paa en virkelig frugtbringende Maade fra Lægens Standpunkt at drøfte Retsspørgsmaalene om Tilregnelighed og Utilregnelighed. Mod Forfatterens ubetingede Forkastelse af særegne Reglers Anvendelse paa saa kaldte intermediære Tilstande skal ikke rettes nogen Dadel for Ensidedighed; men vel savnes der en dybere gaaende Begrundelse af den Hovedsætning, at den Sindsyge altid bør være straffri. Forfatterens Henvisning til den almindelige Retsbevidstheds Postulat er ikke en Begrundelse, som er egnet til at bringe et saa omtvistet Spørgsmaal til Afslutning. I det hele maa imidlertid Forfatterens Behandling af det omtvistede Spørgsmaal om ufuldstændig Tilregnelighed paa de sygelige Sindstilstandes Omraade siges at være udført med Dygtighed og saaledes, at ikke nogen væsentlig Side af Sagen lades uomtalt. Det faktiske Stof er tilvebragt i en sjælden Fylde og med Benyttelse af alt, hvad Domssamlinger, Sundhedskollegiets Aarsberetninger, Fængselsberetninger og en i det enkelte gaaende personlig Undersøgelse i Christianshavns og Vridsløselilles Strafanstalter har kunnet yde.

Fakultetet har fundet begge de foreliggende Afhandlinger i og for sig værdige til Prisen; men i Betragtning af deres ganske forskellige Udgangspunkt og hver enkelts dermed forbundne ejendommelige Fortrin, har Fakultetet ikke troet at burde foretrække den ene for den anden. Vi have derfor andraget paa Bemyndigelse til at tildele begge Forfattere den akademiske Prisbelønning.*)

Kjøbenhavn, den 26de Marts 1879.

A. Aagesen. Goos. H. Matzen. Deuntzer. A. C. Evaldsen.

3. Den filosofiske Afhandling. Som Besvarelse af Prisopgaven i Filosofi er der indkommet en Afhandling med Motto: Quodsi frigida curarum fomenta relinquere posses, quo te cælestis sapientia duceret, ires. Forfatteren har ikke indskrænket sig til at behandle det foreliggende Spørgsmaal, men taget Anledning deraf til at meddele sin Verdensanskuelse, hvorved han er kommet ind

*) Bemyndigelsen gaves af Ministeriet ved Skrivelse af 27. Marts 1879.

paa forskjellige Spørgsmaal, som ligge Opgaven fjærnt, og som han ikke har kunnet magte. Vi kunne indrømme, at han besidder nogen Læsning, og at Afhandlingen i det hele vidner om, at han har været opfyldt af Interesse for Problemet; men der savnes gjennemgaaende en skarp og indtrængende Begrebsudvikling saa vel som videnskabelig Form. Af disse Grunde kunne vi ikke tilkjende Forfatteren nogen Belønning.

Kjøbenhavn, den 11te Marts 1879.

R. Nielsen.

S. Heegaard.

De for Aaret 1878—79 udsatte Prisopgaver vare følgende:

1. Theologi. At fremstille Biskop Brorsons Betydning som Psalmedigter, med Paavisning af hans Forhold til den ældre Psalmedigtning.
2. Lovkyndighed. Der ønskes en kritisk Undersøgelse og Vurdering af de vigtigste Theorier om de saakaldte juridiske Personer, med særligt Hensyn til nordisk Ret.
3. Statsvidenskab. Efter en kritisk Undersøgelse af det Omfang, som saa vel den aarlige Produktion som det aarlige Forbrug af Guld og Sølv har haft siden 1848, ønskes det paavist, hvorvidt de imod den almindelige Gjennemførelse af den rene Guldfod rejste Betænkeligheder ere begrundede.
4. Lægevidenskab. En Fremstilling af den Betydning, som Læren om Barsefieberens infektionære Oprindelse har haft paa Fødselens og Barsefieberens Behandling.
5. Filosofi. Der forlanges en Undersøgelse om, hvorvidt en senere Tids Tænkning i Realiteten har været i Stand til at overvinde Kants Modsætning mellem theoretisk og praktisk Filosofi.
6. Historie. En Fremstilling af de antike Kilders Efterretninger om Dacierne og en Oversigt over den nyere Tids Granskninger om denne Folkestamme indtil den store Folkevandrings Tid.
7. Klassisk Filologi. En kritisk Fremstilling af den asiatisk-æoliske Dialekt i Overensstemmelse med den nyere Sprogvidenskabs Resultater. Exponatur de dialecto Æolensium Asianorum.
8. Østerlandsk Filologi. At fremstille almindelige Regler for de enkelte Egennavnens Dannelse i det Arabiske og de forskjellige Forhold, der gjøre sig gjældende i Sættningen.
9. Matematik og Astronomi. At udvikle Theorien af de partikulære Opløsninger af Differentialligninger af første Orden saaledes, at der ogsaa tages Hensyn til den nyere Tids Arbejder derom.
10. Fysik og Kemi. Der fordres en Fremstilling af de vigtigste Undersøgelser, som have været anstillede over de Bevægelser, der fremkomme i Vædsker, naar de gennemløbes af en elektrisk Strøm, samt en nærmere Belysning af disse Forhold ved egne Forsøg.
11. Naturhistorie. Der ønskes en favnistisk Monografi af en Dam, en Sø, et Vandløb eller en anden mere eller mindre begrænset Ferskvandsmasse med Hensyn til det deri forekommende Dyreliv og navnlig det Gjensidigheds- eller Afhængighedsforhold, hvori Dyrene staa til hinanden indbyrdes eller til Omgivelserne. Besvarelserne maa ledsages af de til Fremstillingen nødvendige Bilag af Dyr (i Spiritus eller tørrede) og Tegninger.

VI. Akademiske Promotioner.

I Aaret 1878—79 have — foruden de ved Universitetets 400aarige Jubelfest d. 5. Juni 1879 foregaaede Ærespromotioner, hvorom neden for — 22 Promotioner fundet Sted, idet der er tildelt tre den theologiske, en den juridiske, elleve den medicinske og sex den filosofiske Doktorgrad samt en den theologiske